

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveša«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letna 60 Din. za inosestavo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačujejo list in članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. šte. rač. 11.197. Telefon 3112

Učiteljska stalnost

Eno najvažnejših vprašanj učiteljskega stanu je stalnost na službenem mestu. To vprašanje je velikega pomena za vsakega posameznega učitelja, kakor tudi za ves naš stan, in morda bo ravno v tem vzrok, da se je o tem vprašanju že toliko razpravljalo in tudi pisalo. Tudi danes imamo še vedno dovolj povoda pisati o učiteljski stalnosti, ki je v tesni zvezi z uspehom učiteljevega dela v šoli in izven nje.

Ves učiteljski stan se dobro zaveda svoje naloge in svojega dvojnega poslanstva, vzgojiti mladino, prevzgojiti narod. Važni sta ti dve nalogi, a tudi težki. Vsaka zase zahteva skoraj vsega človeka, toda učiteljsko se ni nikoli branilo dela, nikoli strašilo žrtve, ko je šlo za dobrobit naroda in države.

Delo v šoli nam je načrtano po učnem načrtu. Vsi predmeti so označeni in odmerjeni je tudi snov. Vsak posamezen učitelj bo brez dvoma tudi dosegel načrtani učni smoter, ako bo poznal otroka, ako bo stalno deloval na isti šoli in ne bo med letom menjal razreda. Nastane pa vprašanje, ali bo ta smoter dosežen tudi tedaj, če se učiteljstvo na šoli menja, če po več mesecev manjka ena, dve ali celo več učnih oseb, če ni rednega pouka. Vsi dobro vemo, da je metoda pri raznih učiteljih različna, toda eno je gotovo, da vsak po svoji metodi dosega uspehe. Ti uspehi sicer niso povsod enaki, vendar lahko trdimo, da so najslabši uspehi v razredu kjer se učiteljstvo med letom večkrat menja, kjer je nereden pouk in kjer primanjkuje učnih oseb. Seveda je to v škodo mladine, a vzrok temu je iskati največkrat v tem, da nimamo stalnosti na službenem mestu.

Uspehi v šoli so v mnogem odvisni tudi od temeljitega poznavanja otrok in razmer, v katerih otroci živijo. Seveda je dolžnost vsakega učitelja, da se poglubi v študij spoznavanja otrok, in če hoče spoznati otroke, mora poznati svoj službeni kraj, njegove kulturne in gospodarsko-socialne razmere. Tak študij zahteva časa, mnogo časa, kajti popoln uspeh je mogoče doseči šele po nekaj letih. Prihajamo torej do zaključka, da nam je v tem pogledu nujno potrebna stalnost.

Šolski zakon predvideva učiteljevo delo za narodno izobraževanje. Učiteljstvo je že od nekdaj delalo med narodom in doseglo v tem pogledu že prav lepe uspehe. Bili so tudi časi, ko je učiteljstvo, predvsem pred vojno, doživelo zaradi svojega dela mnogo grenkih ur. Toda sedaj je to delo z zakonom priznano in nujna potreba naroda nam ga narekuje. Vsi se v polni meri zavedamo svojih dolžnosti, vemo pa tudi, da treba ljudi, med katerimi naj učitelj dela, najprej poznati, potem bo mogoče delati in z delom doseči uspehe. Ni sicer lahko pridobiti si zaupanja preprostega človeka, toda s časom in z dobro voljo dosežemo tudi to in potem nam delo ne bo ravno težko. Le časa je treba.

Vzemimo za primer, da je porabil učitelj za pridobitev zaupanja ljudi v službenem kraju kakih 6 mesecev. Med tem časom se je tudi deloma že poglubil v razmere svojega službenega kraja. Seveda le deloma, kajti za popolno proučitev razmer ne zadostuje eno leto, niti dve, morda tri. Povsem razumljivo je, da je uspešno delo med narodom mogoče le tedaj, ako dotičnik, ki se loti tega dela, temeljito pozna ljudi in razmere. Ker je torej učiteljeva naloga v tem pogledu najdelikatnejša, nastane vprašanje, ali je resno in stvarno, predvsem pa uspešno učiteljevo javno delo med narodom mogoče, ako nima stalnosti.

Ako že govorimo o učiteljevem javnem delu v zvezi s stalnostjo, ne smemo prezreti nekega važnega momenta. Vsakemu človeku je namreč že prirojeno, da išče pri vsem, torej tudi pri delu, neke gotove udobnosti. To si ustvari na ta način, da usmeri življenje, torej tudi delo tako, da teče, rekel bi samo, ko je enkrat temeljito pripravljeno in pravilno započeto. Seveda skuša tudi učitelj na vasi prilagoditi vse delo v šoli, kakor tudi izven šole tako, da bo temeljito pripravljeno, pravilno začeto, da bo imelo načrtan smoter in sistematično urejeno pot. Mnogo truda in prizadevanj je treba v početku, a končno bo vendarle šlo pravo pot in bo ustrezalo zahtevam in potrebam naroda in ne bo učitelju v breme, marveč v zadovoljstvo.

Seveda je treba mnogo truda, preden se ustvari na vasi teren za tako delo, zato se moramo vprašati, ali se ne bo učitelj ustrašil truda, ako nima gotovosti, da bo deležen tudi uspehov svojega dela, ker pač ne more vedeti, ali bo tako dolgo ostal v kraju.

Iz vsega navedenega je razvidno, da zahteva stalnost na službenem mestu učiteljevo delo v šoli, kakor tudi delo med narodom. Za prvo, kakor tudi za drugo je potrebno, da je učitelj delj časa v enem službenem kraju, da mu je zagotovljeno, da ne bo brez lastne prošnje, odnosno večjega disciplinskega prestopka premeščen iz enega v drugi službeni kraj. Poudariti je treba, da večna negotovost ustvarja med učiteljstvom nelo-

nerazpoloženje in slabi voljo do intenzivnega in sistematičnega dela.

Delo v šoli, kakor tudi delo med narodom je z zakonom priznано in tudi načrtano. Navadno je ravno delo med narodom povod raznim učiteljskim premestitvam. Zakaj?

Vsakdo gleda na učiteljevo delo drugače. Mi smo si začrtali jasen program in usmerili vse delo v korist naroda in države. Vendar ne gledajo vsi na naše delo z istim pogledom. Imamo tudi take, ki vidijo povsod le svoje lastne koristi ter nastopajo proti vsemu, kar jim ne donaja direktnih ali indirektnih koristi. Učitelj, ki je vedno idealno delal, pozna le koristi celokupnosti in ne posameznikov. Seveda je to že dostikrat zadosten vzrok, da sebičneži nastopijo proti učitelju, ker presojujejo pač vse javno delo le iz ozkega egoističnega stališča. Taki pojavi postanejo neredko povod najogabnejšim denunciacijam proti učiteljstvu, ki je grešilo le v toliko, da je idealno delalo in ni hotelo poznati sebičnih zahtev nekaterih.

Dogodi se tudi, da mora učitelj na osnovi klevet zapustiti svoje službeno mesto in iti drugam. To bi se seveda gotovo ne zgodilo, če bi se dala učitelju možnost, da se podvrže disciplinskemu postopku, kot ga predvideva uradniški zakon. Učitelju bi v takih primerih

bilo omogočeno ovreči očitke in razgaliti sebične namene gotovih ljudi.

Ako se dogodi primer, da se učitelj pregreši proti obstoječim predpisom in zakonom v taki meri, da je morda v interesu stanu, kakor tudi v interesu šolskega in izvenšolskega dela v kraju, da je premeščen v drug službeni kraj, tedaj bi bilo celo potrebno, da se tak učitelj premesti na osnovi razsodbe disciplinskega sodišča in nič drugače.

Vsi želimo, da bi imel narod od učiteljskega šolskega, kakor tudi izvenšolskega javnega dela čim večje koristi. Ako želimo to, moramo tudi želeli, da bo imelo učiteljstvo za vse svoje delo neko gotovo zaščito pred samovoljnimi postopanjem mnogih lokalnih činiteljev. To zaščito pa bo imelo učiteljstvo le tedaj, ko bo ponovno uvedena učiteljska stalnost in bo disciplinski postopek omogočal, da se bo vsak učitelj opral neutemeljenih očitkov.

Z učiteljsko stalnostjo se bo povečalo veselje do dela v šoli in med narodom, odpadla bo omahljivost in nesigurnost in uspehi dela bodo gotovo večji in izdatnejši nego danes.

Ker želimo dobro narodu, želimo da se nam vrne stalnost na službenem mestu.

—ž.

Priprave za izredno skupščino JUU v Beogradu dne 4. marca 1934.

Seja predsednikov banovinskih sekcij JUU v Beogradu. — Predsedniki sekcij pri ministru prosvete gospodu dr. Šumenkoviću. — Komunikacije predsednikov sekcij in predsedstva JUU

Dne 10. februarja t. l. so se sestali v Domu jugoslov. učit. združenja v Beogradu predsedniki banovinskih sekcij JUU, da se posvetujejo o položaju v združenju in o pripravi, ki bi jih bilo izvršiti za izredno skupščino. Navzoči so bili polnoštevilno predsedniki vseh banovinskih sekcij. Poročali so o organizacijskih razmerah v svojih banovinah. Iz teh poročil je bilo razvidno, da delo v posameznih banovinah ne napreduje v pravcu, kakor bi bilo želeli in je nujno potrebno, da sedanje stanje v posameznih banovinah absolutno prejenja in se preide do konstruktivnega dela v celotnem združenju. Dopoldanska seja je trajala od 9. ure dopoldne do 2. ure popoldne, nadaljevala se je ob 3. uri ter je bila prekinjena ob 5. do 7. ure, ker so zastopniki sekcij odšli v tem času k načelniku za osnovni pouk g. Jakšiću, na kar so bili sprejeti od g. ministra prosvete dr. Ilije Šumenkovića. Zvečer ob 7. uri so povabili na skupno posvetovanje tudi izvršni odbor JUU, v katerega imenu se je odzval povabilu predsednik JUU tov. Damjan Rašić. Po skupnem posvetovanju z zastopnikom izvršnega odbora so predsedniki nadaljevali sejo do 23. ure v noč.

Komunikacije predsednikov sekcij JUU.

Predsedniki sekcij so izdali o tem zasedanju sledeči komunikacije:

Dne 10. februarja t. l. so se sestali predsedniki vseh 10 banovinskih sekcij JUU na skupen sestanek v Beogradu. Sejo so imeli v Domu jugoslovenskega učiteljskega združenja ter so se zedinili v sledečih zadevah:

1. Da se sporazum z vsemi konsekvencami v popolnosti izvede;
2. da se nastopi na izredni skupščini s skupno enotno sporazumno kandidatsko listo;
3. da se podvzamejo vse mere in uporabi ves vpliv za potek skupščine v primernem redu in dostojanstvu.

Sprejem pri g. ministru prosvete dr. Šumenkoviću.

Že v januarju mesecu je podvzelo vodstvo sekcije za dravsko banovino potrebne korake v pogledu finančnih amandmanov, ki bi jih bilo treba vnesti v novi finančni zakon za leto 1934/35. Iz tega razloga se je postavil tudi datum izredne skupščine na marec t. l.

Predsedstvo sekcije za dravsko banovino je podvzelo primerne korake v tem pravcu v januarju pri izvršnem odboru, pri g. ministru dr. Kramerju in g. ministru Puclju, kakor tudi pri gg. narodnih poslancih iz dravske banovine, ki so v finančnem odboru narodne skupščine. V istem pravcu so se izvršile intervencije tudi pri g. načelniku za osnovni pouk in pri g. načelniku občega oddelka ministrstva prosvete.

Dne 10. t. m. je sprejel predsednike banovinskih sekcij načelnik za osnovni pouk g. Dušan Jakšić in nato g. minister prosvete dr. Šumenković.

Predsedniki so pozdravili g. ministra kot novega vrhovnega šefa ter so mu zagotovili, da postoji v vseh sekcijah dobra volja vzpostaviti popoln sporazum, da bo združenje lahko nemoteno delovalo in se konstruktivno udejstvovalo ter z vsemi silami stremelo za vzvišenimi cilji, ki jih je začrtal Nj. Vel. kralj s svojim manifestom 6. januarja za edinstvo naroda in države.

Predsedniki so izročili g. ministru svoječasno zahtevo in projekt za izpremembo zakona o narodnih šolah, vzpostavitev stalnosti ter ureditev učiteljskih nameščenj in premeščenj, kakor tudi disciplinskega postopka. Poleg tega so izročili g. ministru amandmane, s katerimi bi bilo nujno potrebno urediti nekatere preče šolske zadeve.

Ti predlogi vsebujejo v glavnem sledeče: Poprava razvrstitve vrstam uradništva, ki je imelo 10% dodatek po čl. 7. starega uradniškega zakona — znižanje starostne dobe za dosego V. položajne skupine — vzpostavitev §§ iz zakona o narodnih šolah, s katerimi je mogoča postavitev sreskih in banskih šolskih nadzornikov — vzpostavitev starih določil iz §§ 51., 84. in 113. zakona o narodnih šolah — ureditev stanarin za učitelje dodeljene v ministrstvu, banskim upravo min. meščanskim šolam — določitev zvanja in razvrstitve učiteljev žen. ročnih del — ureditev upraviteljskega vprašanja in dela — vračunjenje vojnih let — ureditev disciplinskega postopka za učiteljstvo narodnih šol po modernih predpisih zakona o uradnikih in vzpostavitev posebnih disciplinskih sodišč pri banskim upravah — predlog za izplačevanje akontacije ob upokojitvah in ureditev vprašanja višje narodne šole.

Skupno posvetovanje s predstavnikom izvršnega odbora JUU.

»Politika« št. 9248 z dne 12. februarja 1934 poroča o tem sledeče:

»Znana je stvar, da predsedstvo JUU, kot druga stran, nima povsem istih pogledov na sedanje stanje in potrebe v združenju, kakor predsedniki banovinskih sekcij. Zato je povodom komunikacije predsednikov banovinskih sekcij izdalo predsedstvo JUU h komunikaciji predsednikov banovinskih sekcij sledeče pojasnilo:

Komunikacije predsedstva JUU.

Obveščeni smo o komunikaciji predsednikov vseh sekcij JUU in dajemo k temu komunikaciji svoje sledeče mišljenje:

1. Izvršni odbor je istotako mišljenja, da je potrebno doseči v JUU sporazum, s katerim bo zadovoljen čim večji del članstva.
2. Nimamo ničesar proti temu, da bo iznešena na izredni skupščini samo ena lista, a to bo mogoče samo v primeru, ako se ne izključi od sporazuma grupacija sedanjega izvršnega odbora.
3. Tudi naša najiskrenejša želja je, da poteka skupščina v najlepšem redu in najdostojanstvenje.
4. V redu bi bilo, da predsedniki sekcij niso šli brez predsednika glavne uprave do g. ministra prosvete. Nerazumljivo nam je, da se s to potrebo ni računalo.
5. Sporazum predsednikov se je razbil, četudi o tem ni govora v komunikaciji predsednikov sekcij in to pri vprašanju izbire oseb za novi izvršni in nadzorni odbor. Lista, ki jo je predložila opozicija, nima ni jedne osebe, ki bi pripadala sedanji grupaciji izvršnega odbora. Taka izločitev ne pomenja ureditve razmer v učiteljskih vrstah.
6. Predsedniki sekcij so končno pozvali na svoj sestanek tudi predsednika glavne uprave g. Damjana Rašića ter zaslišali njegovo mišljenje v vseh aktualnih vprašanjih.

Tako »Politika«!

Izredna skupščina mora urediti razmere v JUU, ker to neobhodno zahteva interes stanu.

Sestanek predsednikov vseh sekcij JUU je bil absolutno pozitiven in je doprinesel do skoro popolnega zblizanja v vseh vprašanjih med predstavniki sekcij, ki so si stali dosega v dveh grupacijah nasproti. Absolutna enodušnost je vladala v pogledu izredne skupščine in njenega vodstva, kakor tudi v pogledu vseh načelnih zadev, ki jih bo obravnavala izredna skupščina. Diference obstajajo le v pogledu vsestransko močne liste.

Pričakovati je, da se bo končno dosegla tudi znižana vožnja za izredno skupščino. Min. prosvete je s svojim odlokom O. N. br. 2440 od 25. jan. 1934 dovolilo vsem predsednikom in delegatom sres. učit. društev, članom upr. in nadz. odbora sekcij ter članom glavn., izv. in nadz. odbora dopust od 28. febr. do 8. marca 1934.

Odpri so ostala sledeča vprašanja:

Ali bo ostal razpored dnevnega reda na izredni skupščini isti, kakor ga je objavil izvršni odbor, ali bo izredna skupščina s svojo večino izpremenila vrstni red objavljenega dnevnega reda.

Enako se bo sklepalo še o tem, da se z ozirom na dvojne izdatke opusti redna skupščina in se pospeši plodnost izredne skupščine tako, da bo redna skupščina nepotrebna. Urediti je treba pravno stran tega vprašanja. Odrediti je treba v tem primeru mandat novoizvoljenemu izvršnemu in nadzornemu odboru, ki bi sicer trajal samo do redne skupščine v avgustu. Urediti je treba vprašanje avtomatičnega odpadanja nekaterih članov izvršnega in nadzornega odbora, ko bodo odobrene izpremembe pravil.

Skupščinski poslovnik in izpremembe pravil bodo pred izredno skupščino proučili še posebni odbori, ako bodo sekcije predlagale še kake eventualne izpremembe in dodatke v tem oziru.

Za izredno skupščino je treba pripraviti primerno resolucijo, ki naj reši tudi predlog dravske sekcije o učiteljskih ligah in o stanovskih razsodiščih.

Enako je ostalo odprto vprašanje definitivne redakcije sporazumne liste za izredno skupščino, ki bo zadovoljila vse grupe.

O vsem tem bo sklepal glavni odbor JUU na svoji seji 3. marca t. l. ob 9. uri dopoldne v Domu jugoslovenskega učit. združenja, ker so člani glavnega odbora vseh sekcij zahtevali od predsedstva istega, da to sejo skliče še pred izredno skupščino v svrhu ureditve gornjih vprašanj.

Potrebni ukrepi.

Zadnja seja predsednikov sekcij v Beogradu nas uči in je pokazala nujno potrebo, da se povrnemo na prvotno tezo, ki jo je podal predsedniški zbor sekcije za dravsko banovino, ako hočemo priti do konsolidacije v našem združenju in do plodnega delovanja.

Precej presenečenja je prinesla predložena lista beograjske sekcije, ker je bila iz nje vidna tendenca, da se hoče preiti iz enega ekstrema v drugi ekstrem.

Četudi preidemo preko nerazumljivega dejstva, da je bil izpuščen prvotno dogovorjeni glavni kandidat, ta lista ne pomeni nikak sporazum in ne daje nikakih garancij, da bo prinesla pomirjenje v vseh grupah ter bo pritegnila vse grupacije h konstruktivnemu delu. Nasprotno pomenja ta lista precejšnje izziivanje ne samo za dosedanje nasprotno strujo, temveč tudi za sekcije — izven beograjske. Iz tega razloga je nujno potrebno, da dokončno o tem odloči glavni odbor, upoštevaje vsestransko vse grupacije.

Gornje dejstvo nas pa dovaja tudi do ponovnega prepričanja, da je izhod mogoč le na osnovi teze, ki jo je izrazil predsedniški zbor naše sekcije v svojem prvem komunikatu po glavni skupščini. Vodilno silo in vso odločujočo oblast v našem združenju je treba prenesti na predsedniški odbor, ki bi se moral sestajati vsak drugi mesec na redna posvetovanja ter dajati izvršnemu odboru direktive za izvajanje načelne stanovske in šolske politike v našem združenju. Edino ta odbor bi dal tudi potrebne garancije, da bi se prišlo preko osebnih in lokalnih nasprotstev, ki so do sedaj ovirala pozitivno delo. Prav zadnji dogodki nas celo upravičujejo do tega, da bi se predsedstvo preneslo na ta predsedniški odbor ter, da v centrali postoji samo poslovodno predsedstvo, ako nočemo priti do ponovnih takih primerov, da se bo večina članstva in predstavnikov tega članstva kratko briskirala. Zadnja seja nas pa dovaja tudi do potrebe, da se izpopolni izvršni odbor tudi s kandidati iz »provinc«, ki bodo dali garancijo za plodno delo v naši centrali ter bodo dvignili istočasno potrebno zaupanje v »provinc« napram centrali. Z gornjimi ukrepi bo treba resno računati.

Obžalovati je posebno izigravanje sporazuma in naših stanovskih interesov v dnevnih listih ter vpletanje ofic. osebnosti v dnevne polemike. Članstvo želi, da se preide preko beograjskih lokalnih nasprotstev h konstruktivnemu delu, ker je polno vprašanj, v katerih hoče učiteljstvo pozitivnega dela.

Šolstvo in prosveta v dravski banovini

NARODNO ŠOLSTVO

Stanje učiteljstva. V dravski banovini je: 1459 učiteljev in 2377 učiteljic, skupaj 3.836. Od teh je 40 kontraktualcev in 56 dnevničarjev.

Razredov je: 3637.

Razrednih učiteljev je 3.414 (sem so všeti tudi kontraktualni učitelji in dnevničarji). Nedostaja tedaj 223 razrednih učiteljev.

V gornjem številu je vseh učiteljev žen. 75

skih ročnih del 68

Predm. učit. (srbohrvaščina, verouk, itd) 28

Šolskih nadzornikov in preglednikov 9

Upraviteljev oproščenih pouka 242

Prideljeni (banski upr. 36, gosp. š. in žec. 16, raz. ust. Sokol, gledališče, Glasbena Matica, itd. 15) mešč. šol. 51, v inozemstvu 3, na pedagoški šoli 44, na bolezenskem dopustu s polno služb. 40, 42, dodeljenih sres. načelstvom 35, skupaj 242

Vseh razredov je 3.637, manjka tedaj 223 razrednih učiteljev. Otvorilo se je 47 novih razredov, ki so že všeti v gornjem številu.

S polno službeno dobo je v dravski banovini 115 učiteljev.

Vzroki nedostajanja učnega osebja so v tem, ker v državnem proračunu moderne potrebe niso zadostno upoštevane. Delovanje učiteljstva je zaradi pomanjkanja šolskih prostorov in učnih oseb jako oteženo. Kljub obilnemu šolskemu in izvenšolskemu delu se bo morala pokazati stagnacija v uspehih, za kar pa ne more biti ob takih prilikah odgovorno učiteljstvo, ki mu zato javnost priznava njegovo težavno, odgovorno in intenzivno delo. Da izvenšolsko delovanje učiteljstva v nekaterih krajih ni tako uspešno kakor bi bilo želeli, je v prvi vrsti vzrok pomanjkanje moških učnih oseb. Na mnogih enorazrednicah, pa tudi dvorazrednicah so samo učiteljice, ki se ne morejo z uspehom udeleževati na polju, kjer lahko deluje samo učitelj. Na mnogih večrazrednicah pa je samo po en učitelj, ki zopet ne more obvladati vsega izvenšolskega dela.

Na novo je bilo nameščenih 29 učiteljev in 9 učiteljic. Za namestitev novincev je vloženi 481 prošnji, od teh je 129 moških in 352 ženskih. Po zbranih informacijah pa je vseh abiturientov, ki so dovršili v zadnjih letih učiteljske šole, okrog 750. Nekateri od teh so si poiskali službe že drugod, mnogi pa prošnji za sprejem v državno službo sploh niso predložili.

STANJE ŠOL IN UČENCEV

V banovini je 161 enorazrednic, 177 dvorazrednic, 150 trirazrednic, 106 štirirazrednic, 111 petrazrednic, 131 šestrazrednic, 28 sedemrazrednic in 9 osmerazrednic; skupaj 852 šoli.

Od teh je ena šola za gluhe, 1 za slepe, 1 banovinsko vzgajališče, 2 šoli za manjnadarjene, 1 manjšinska šola, 40 popolnoma nemških, 11 delno nemških, 5 madžarskih manjšinskih razredov, ter 14 zasebnih šol.

Poleg dveh šol za manjnadarjene, je še 21 razredov za defektno deco, ki so nameščeni na raznih šolah. Zaradi pomanjkanja učnih prostorov je ostalo 8 šol neotvorjenih.

Otroških vrtcev je 49, zavetišč pa 10.

Narodne šole obiskuje 176.657 otrok. Od teh je 173.156 Jugoslovanov, 2.714 Nemcev, 606 Madžarov, 12 Italijanov, drugih narodnosti pa 169.

V šolskem letu 1930/31. je znašalo število šoloobiskujočih otrok 141.541, v letu 1932/33. pa 161.709. Prirastek zadnjih treh let znaša torej 36.116 otrok.

Otroške vrtce posecata 1902 otroka; od teh je 1841 Jugoslovanov, 41 Nemec in 20 drugih narodnosti.

STANJE ŠOLSKIH POSLOPIJ

Učni prostori.

Statistika šolskih prostorov v dravski banovini kaže, da imamo nastanjenih 852 narodnih šol v 831 šolskih poslopijih. Od navedenih šolskih poslopij je 739 v smislu določil § 39. zak. o n. š. last šolskih občin, ostalih 92 poslopij pa so komunalna, odnosno privatna najeta zasilna poslopja. V vseh poslopijih imamo 2.674 učilnice za 3.578 razredov, brez otroških vrtcev in zabavišč. Iz navedenega sledi, da primanjkujejo 904 učilnice, kar pa je kvarno za zdravje šolske mladine in učiteljstva. Pri zboljšanju gospodarske konjunktore, zlasti podeželskih upravnih občin, bo treba posvetiti vso skrb odpravi tega razvoja narodnega šolstva kvarnega nedostatka. Temu nepovoljnemu stanju učilnic je povod to, ker je bilo zaradi naraščajočega števila otrok nujno potrebno otvarjati nove razrede. Vzporedno z novimi razredi pa se zaradi gospodarskih težkoč ni moglo istočasno zidati in dozidavati novih učnih prostorov.

Naturalna stanovanja učiteljstva.

V sedanjih šolskih poslopijih ni na razpolago potrebnih učiteljskih stanovanj, ker so bile po prejšnjih šolskih zakonih dolžne skrbeti šolske občine le za naturalna stanovanja šolskih upraviteljev. Z izvajanjem novega šolskega zakona o narodnih šolah se je pri zidavah in prezidavah šolskih poslopij skrbelo, da se je sezidalo potrebno število učiteljskih stanovanj. V banovini je za učiteljstvo na razpolago 1.370 naturalnih stanovanj v glavnem za šolske upravitelje. Ostalo učiteljstvo prejema po § 29. in 73. zakona o narodnih šolah stanarino. Neprilike nastajajo

pri izplačevanju stanarin onemu učiteljstvu, ki je na bolezenskem dopustu, čaka na upokojitve, je nadštevilo ali pridrženo v službovanje raznim ustanovam in šolskim oblastim. Šolske občine in upravne občine ni mogoče siliti, da bi plačevale stanarino preko sistemiziranih učnih mest. Zadeve ni mogoče rešiti, dokler ni najavljenega pravilnika k zakonu o narodnih šolah, ki bo urejal plačilo stanarine temu učiteljstvu.

Zaradi pomanjkanja naturalnih stanovanj v krajih službe, pa tudi iz družinskih razlogov, stanujejo nekatere učiteljske osebe izven službenega kraja.

Zidanje in prezidavanje šolskih poslopij.

V povojni dobi od l. 1924. do l. 1933. so investirale občine za zidanje in prezidavanje 69 šolskih poslopij, pomembno vsoto Din 53.913.149—. Po iniciativi banovinskega šolskega odbora je bilo v letu 1931. vse potrebno pripravljeno za zgradbo 70 novih šolskih poslopij. Z nastopom gospodarske krize pa se je moralo odložiti zidanje. Le tam, kjer so imele šolske občine nabrane izdatnejše stavbne fondne ali zasužuran kredit, so pričeli z zidanjem. V letu 1933. so prišle upravne občine z ozirom na gospodarske prilike v tak po-

Iz banovinskega sveta Razprava o našem šolstvu in prosveti

Poročilo o šolstvu in prosveti v dravski banovini prinašamo na drugem mestu. Tu podajamo le potek razprave ob priliki obravnavanja banovinskega proračuna prosvetnega oddelka, posneto po poročilih iz naših dnevnikov, ker drugih virov nimamo na razpolago.

POKLONITVENA ADRESA BANU DR. MARUŠIČU

Ban dr. Drago Marušič dopolni v letošnjem letu 50. leto svoje starosti. Ob tej priliki mu je banovinski svet na svojem zasedanju poklonil umetniški izdelano addresso, podpisano od vseh bankanskih svetnikov.

Učiteljstvo, ki na žalost nima zastopnika v bankanskem svetu, se tem čestitkam ni moglo pridružiti z besedami. Zato pa je z zadoščanjem in s srcem pritrjevalo vsem govornikom, ki so imeli priliko izraziti svoje simpatije zanj. Noben stan ni polagal toliko zaupanja vanj kot ravno učiteljski, kajti nihče drugi ne potrebuje ob svojem nesebičnem delu tako zelo zaščitnike, v katerih poštenost in nepristranost veruje.

Vsi dosedanj napori in uspehi našega g. bana opravičujejo to veró.

Njegova čista in krepka preteklost, njegovo neumorno in uspešno delo na sedanjem odgovornem mestu, njegov čisti in nesebični patriotizem mu je pridobil zaupanje najširših mas našega naroda — zaradi tega se na tem mestu pridružuje čestitkam tudi učiteljstvo, želeč, da bi ostal na čelu banovine še dolgo vrsto let.

Podrobnosti iz prosvetnega proračuna.

Osebnih izdatki znašajo 135.000 Din. Med stvarnimi izdatki so stroški šolskega odbora 13.000 Din, prispevki za pomožne šole v Ljubljani in Mariboru 99.100 Din, poštnine za sreske šolske nadzornike itd. 50.000 Din, podpore za gradbo in popravila šolskih poslopij 600.000 Din, prispevke banovinskemu šolskemu fondu 200.000 Din. Za strokovno izobrazbo učiteljstva je določenih 50.000 Din, za podpore in odkup knjig za mladinske knjižnice 5000 Din, za telesno vzgojo učencev 30.000 Din, za podpore šolam in humanitarnim ustanovam, revne učence 50.000 Din, za kulturno in za državljansko vzgojo naroda 80.000 Din, za pospeševanje narodne prosvete v obmejnih krajih 60.000 Din, za naročnine in podpore za knjižne edicije in časopise 25.000 Din, za Sokolstvo 200.000 dinarjev, za sokolske čete še posebej 100.000 dinarjev, za šolska okrevališča 100.000 Din, za vzdrževanje poslopij srednjih šol 687.400 dinarjev, za vzdrževanje poslopij učiteljskih 148.150 Din, za stvarne potrebščine meščanskih šol 300.000 Din, za honorarje za neobvezne predmete na srednjih in meščanskih šolah 45.000 Din, za študijski fond v svrhu znanstvenega izpopolnjevanja 50.000 Din, za stipendije dijakom srednjih in visokih šol 200.000 Din, za dijaške kuhinje in domove 50.000 Din, za muzejsko društvo v Ljubljani 15.000 Din, za Muzejsko društvo v Mariboru 20.000 Din, za Muzejsko društvo v Celju 15.000 Din, za Muzejsko društvo v Baškem 2000 Din, za Zgodovinsko društvo v Mariboru 20.000 Din, za Geografsko društvo v Ljubljani 5000 Din, za Narodno galerijo v Ljubljani 50.000 Din, za ustanovitve narodnega muzeja za Belo Krajino 4000 Din, za znanstveno društvo za humanistične vede v Ljubljani 20.000 Din, pa odkup umetnin, zgodovinskih in umetno obrtnih predmetov ter starin 40.000 Din, za ljudske univerze 15.000 dinarjev, za narodno gledališče v Ljubljani 100.000 Din, za narodno gledališče v Mariboru 330.000 Din, za gledališka gostovanja 30.000 dinarjev, za glasbene šole in povzdigo glasbene kulture 50.000 Din, za ureditev vojaških pokopališč 20.000 Din itd. Skupno znaša proračun prosvetnega oddelka 6.025.144 Din.

Razni predlogi in debata.

(Po »Jutru«.)

Banovinski svetniki so k posameznim postavkam izražali razne svoje želje.

B. s. Arko iz Ribnice je poudarjal, da so morale mnoge občine po komasaciji povisati zaradi šol doklade, zaradi česar je absolutno

ložaj, da ne morejo izplačevati občinam prispevkov za amortizacije, kakor tudi ne za redne stvarne potrebščine. Iz navedenih razlogov je mnogo krajevnih šolskih odborov v stiskah pri plačevanju zapadlih anuitet za zgrajena poslopja. Tem šolskim občinam je pomagala s podporami banovina v skupnem znesku 466.000 Din.

V preteklem letu so se izvršile komisije za določitev stavbišč za nove šole in za prezidavanje šolskih poslopij, da bo vse pripravljeno za pričetek dela, ko nastopijo ugodnejše gospodarske prilike. V ta namen se izvršujejo pri tehničnem oddelku kralj. banske uprave načrti in proračuni za te stavbe.

Prešolanja.

Z vso potrebno previdnostjo se obravnavajo predlogi za prešolanje poedinih delov šolskih okolišev iz območja ene, v območje druge šolske občine. Pri tem se upošteva načelo, da se po možnosti iz gospodarskih razlogov spravijo v sklad meje šolskih in upravnih občin, posebno tam, kjer so dani pogoji.

Otvorjanje novih šol in razredov.

Ustanovila se je ena enorazredna narodna šola in en otroški vrtec. Zaradi naraščajočega števila otrok je bilo potrebno otvoriti 38 razredov, odnosno vzporednic.

(Dalje prihodnjič.)

dinarjev za zgradbo vseučiliške knjižnice v Ljubljani.

B. s. dr. Senčar je poudaril, da je postavka banovinskega proračuna za zgradbo vseučiliške knjižnice v Ljubljani tako upravičena, da bi bila vsaka nadaljna beseda odveč.

Pomočnik bana dr. Pirkmajer je omenil, da je že načelnik prosvetnega oddelka v svojem referatu poudarjal potrebo zgraditve novega poslopja za III. državno realno gimnazijo v Ljubljani, ki je sedaj nameščena v nezadostnih prostorih. V to svrhu je določen v proračunu za sedaj znesek 400.000 Din, ker je nujna potreba, da pride mladina v zdrave higienske šolske prostore. Razen tega je v proračun vnešena anuiteta 350.000 Din za odkup poslopja I. državne realne gimnazije v Ljubljani. To poslopje, ki stoji v Vegovi ulici, je last banovinske hranilnice. Doslej je plačevala zanj država najemnino, s 1. aprilom pa pride obveznost države za najemnino na banovino. Zato se je banska uprava odločila za odkup tega poslopja iz gospodarskih razlogov.

B. s. notar Koder iz Murske Sobotne je ob tej priliki priporočal, naj banska uprava posreduje, da dobi Murska Sobota popolno višjo gimnazijo. Njegovi prošnji se je pridružil tudi b. s. Kühar.

Ob koncu debate je pomočnik bana dr. Pirkmajer dal razna pojasnila govornikom, nakar je bila razprava o proračunu prosvetnega oddelka končana ter seja ob 13. uri zaključena. Nadaljevanje je bilo napovedano za 16. uro.

(Po »Slov. Narod«.)

Pri generalni debati o proračunu za prosveto so vsi govorniki z vso odločnostjo zahtevali takojšnjo

namestitev učiteljskih abiturientov, ki jih sedaj že 750 čaka na službe. Zato naj se upokoje vsi za upokojitve zrel učitelji, prav tako pa tudi vse poročene učiteljice, zlasti pa one, ki imajo njih možje druge službe in take dohodke, da lahko vzdržujejo vso družino.

B. s. Vidmar se je pritoževal zaradi pomanjkanja slovenskih šolskih knjig. b. s. Golouh je govoril o prenatrpanosti učnega načrta z nepotrebno navlakom ter zahteval, naj se postavka 40.000 Din za nakup umetnin zviša na 100.000 Din ter tako pomaga našim umetnikom, banovina naj pa prisloži na pomoč tudi Domu slepcev tako, da preskrbi inventar za Dom slepcev v Stari Loki pri Škofji Loki. Ko je b. s. Solar prosil za nakup šolskih knjig revnim učencem, je novomeški župan dr. Režek poudarjal pomen učiteljstva za kmetijstvo in bi se zato morali ustanavljati kmetijski tečaji za učiteljstvo. Grajal je, da tudi učiteljice vodijo šole ter zahteval odpust poročenih učiteljic.

B. s. Goričar iz Mozirja je zahteval, naj se posveča večja pozornost podeželskim šolam, zlasti naj se pa nastavi toliko učnih moči, da bo vsaj na vsaki šoli tudi po en učitelj.

B. s. Senčar iz Ptuj je pohvalil stvaren referat prosvetnega šefa, nato je pa poudarjal, da je treba zlasti ob meji storiti vse, da se prepoje vse plasti z nacionalnim duhom. Mladina je nacionalno hladna, vendar pa ne po krivdi učiteljstva, niti mladine same. Učiteljski naraščaj čaka na kruh in upravo je sama kriva, ker mladina ne dobi kruha in prilike za udejstvovanje. Mladina noče miloščine in njena nastavitve je gotovo mogoča, saj vedno slišimo trditve, da primanjkuje učiteljstva povsod. Zasedati je treba vsa prazna mesta in inteligenčna beda bo takoj prav znatno omiljena. Začasne rešitve ne morejo zagrabiti jedra tega problema, ker bo brezposelnih abiturientov vedno več. Vse dozo-rele učitelje je treba upokojiti in tudi one, ki ne opravljajo svoje dolžnosti ter niso na mestu. Z radikalno operacijo bo takoj dosti mest. Kar se tiče poročenih učiteljic, je ta problem n. pr. Avstrija že rešila, tako da so varovani tudi interesi poročenih učiteljic. Tudi s tem problemom ne smemo več čakati, zlasti pa moramo upokojiti one učiteljice, ki so njih možje državni funkcionarji in dobro situirani. Razen tega naj pa banska uprava vpliva, da bodo vse prošnje za upokojitve in pa tudi prošnje za nastavitve že končno rešene. Izgovor na štednjo tu ne drži, ker bi z njo zamorili pri mladini veselje do učiteljskega udejstvovanja v škodo prosvete in nacionalne probude našega naroda. Tudi nove pokojnine bi bile produktiven izdatek, ker bi na mesta upokojenih prišli nacionalno prežeti mladi učitelji. Nasprotniki ob mejah delajo z vso intenzivnostjo, da pridobijo našo mladino in s tem greše proti svojim principom »Volkstreu und staatsstreu«, ker zapeljujejo slovensko deco v svoj tabor in jo raznardojuje. Le z zaposlitvijo mladine bomo preprečili to raznarodovanje, ker z njimi pride ožen nacionalne mladine med narod.

B. s. Kühar iz Murske Sobotne obširno razpravlja o škodljivih posledicah, ker je Slovenija smatrala Prekmurje za kazensko kolonijo. S tem je Prekmurje večkrat dobilo manjvredne in premalo narodne učitelje. Navajal je celo zgled, ko učiteljica ni hotela govoriti na kraljev rojstni dan, češ da bi to storila lahko edino za Mussolinija, drugi je bil vohun itd. Velika škoda je, da Prekmurje ni več zastopano v banksem šolskem odboru, kjer pa tudi evangeličanstvo sploh nima svojega zastopnika. Na evangeliških šolah poučujejo katoliki in tudi narobe, da je zaradi verouka prišli v šolah do pretepotov. V Prekmurju so same male šole, zato morajo občine silno mnogo plačevati za veroučitelje, saj je podeželje dvakrat obremenjeno, ker plačujejo z davki tudi mestne katehete, z občinskimi dokladi pa svoje veroučitelje. Plačani morajo biti, ker je verouk obvezen, vendar pa zakon zahteva, da duhovščina za pouk na

Pomočnik bana dr. Pirkmajer je izjavil, da se za odkup umetnin določen znesek ne more uporabljati samo za dela živih umetnikov, ker se dostikrat pojavi potreba, da se odkupijo tudi stare umetnine, ki bi drugače odšle v inozemstvo.

B. s. Birolla je pripomnil, da predstavljajo starine toliko vrednost, da za njihov odkup znesek 100.000 Din pač ne pomeni mnogo. B. s. Bratković je priporočal banski upravi, da prispeva k obnovi stare cerkvice Sv. Duha v Slovenjgradu, ki je ena najstarejših cerkev v Sloveniji. B. s. Vidmar iz Ljubljane je opozarjal na obupni položaj naše inteligenčne mladine, ki jo je treba rešiti za vsako ceno.

Pomočnik bana dr. Pirkmajer je izjavil, da bo banska uprava posvečala tej zadevi vso pozornost. Vendar pa ni netočno, da bi za šolsko mladino ne bilo nič storjenega, saj obstoja cela vrsta koristnih ustanov za podpiranje dijakov. Imamo Akademski kolegij in Oražnov dom, pa tudi mestna občina ljubljanska stori mnogo za našo mladino. Banovina daje 120 dijakom stipendije po 120 do 140 Din na mesec.

B. s. Arko iz Ribnice je naglasil potrebo pravične razdelitve finančnih bremen za meščanske šole na posamezne občine. Tudi b. s. dr. Senčar iz Ptuj se je izrekel za proporcionalno razdelitev stroškov za meščanske šole. Razen tega je predlagal, naj bi se podpora Muzejskemu društvu v Ptuj povzela od 15.000 na 30.000 Din. B. s. Snof iz Trčica se je pridružil mnenju predgovornikov o razdelitvi stroškov za meščanske šole. B. s. Lavtizar iz Kranjske gore je opozoril, da občini v Kranjski gori in Bohinjski Bistrici nimata sredstev za vzdrževanje tamošnjih vojaških pokopališč. Če bi se znesek za vzdrževanje pokopališč porabil za skupen grob tam pokopanih vojakov, bi bila stvar enkrat za vselej rešena.

Pomočnik bana dr. Pirkmajer je pripomnil, da je v tem pogledu naša država vezana na mednarodno konvencijo, zaradi česar se zadeva na predlagani način ne more urediti. Po možnosti pa bo banska uprava prispevala za oskrbovanje vojaških pokopališč. B. s. Bratković iz Slovenjgrada je opozoril na spor zaradi plačevanja stanarine strokovnim učiteljem na meščanskih šolah, ki so v staližu osnovnošolskih učiteljev. Poudarjal je, da bi se na zakonit način ta stvar čim prej uredila.

B. s. Ivan Tavčar iz Ljubljane je priporočal razširjenje ljubljanske gluho-nemnice, ker so morali letos zopet odkloniti sprejem večjega števila otrok.

Ban dr. Marušič je odgovoril, da je banska uprava že začela zbirati fond za povečanje gluho-nemnice. Poudaril je ob tej priliki tudi požrtvovalnost osebja, ki vodi ta zavod.

B. s. Ivan Tavčar je izrazil prepričanje, da bo banska uprava storila vse, da finančno ministristvo ne bo črtalo iz banovinskega proračuna zneska 200.000 Din za zgradbo vseučiliške knjižnice v Ljubljani. Obenem je prosil, naj ban izposluje, da se vstavi v državni proračun za leto 1934/35. znesek 800.000

solah v mestu nastavitve ne dobi honorarja, ne moremo pa zahtevati, da bi hodila po 8 do 10 km daleč poučevati brezplačno. Če banovina ne plača, bo verouk sploh izostal. Govornik je navedel šole, kjer je tudi po 50 in tudi 100 evangelskih otrok brez verouka. Prepovedo naj se dvojne službe v isti družini, da ne bo več učitelj, ki so njih soprogi advokati ali celo sreski načelniki. Ugledu učiteljstva škoduje tudi stanarina in kurjava. Prav tako pa delajo velike nepravilnosti občinam stavbni fond za šole, ker občani iste občine v raznih krajih niso enako obremenjeni.

B. s. Erjavec iz Dolnje Lendave se je zavzemal za nacionalno prosvetno delo, ki v Prekmurju iz istih vzrokov le prav počasi napreduje. Tudi ta govornik je zahteval nacionalne učitelje, saj sedaj celo nekateri nasprotujejo nacionalni vzgoji.

B. s. Kurent iz Krškega se je pridružil izvajanjem svojih predgovornikov glede katehetskih honorarjev. Občine sicer lahko plačujejo te honorarje, vendar pa niso prisiljene plačevati, in tako postajajo ti honorarji lokalni politikum. V nekaterih občinah dobivajo katehete le po 2 ali 5 Din za uro, v drugih pa zopet 20 Din za uro. Zato naj se katehetske plače vneso v banovinski proračun ali pa naj se odredi, da bodo honorarji v vseh občinah enaki. Enako je z učiteljsko stanarino in kurjavo, ki iz njih izvira mržnja do učiteljstva. Tudi stanarina naj pride v banovinski proračun, kurjava naj pa odpade, saj je tudi drugo uradništvo nima.

Tudi b. s. Ravnihar se je zavzemal za brezposelne učiteljske abituriente in zahteval upokojitev poročenih učitelje in takih, ki imajo njih možje dobre službe, slabi učitelji naj se pa sploh odpuste. Na predlog b. s. Gajška je bila zaključena generalna debata in se je pričela podrobna debata, kjer je prvi govoril celjski župan dr. Gorčan.

G. Tavčar je predlagal, da se vnese 100.000 Din podpore za »Dom slepih« v Škofji Loki za Strahlovo graščino, kar je g. ban obljubil.

Poslovnik za skupštine i zborove JUU

(Konec.)

Prava i dužnosti skupštine i delegata.

§ 73. Delegat odgovara za sve izjave i za glasanje društvu, koje ga je delegiralo. Članovima i jedinicama JUU odgovara jedino utoliko, u koliko su njegove izjave za toga bile netačne ili uvredljive. U tom slučaju oni kojih se to tiče imaju pravo da podnesu tužbu staleškom sudu.

Delegat je dužan podneti društvu tačan i objektivno izveštaj o svome radu na skupštini, o svojim izjavama, predlozima i glasanju. Narocito je dužan podneti izveštaj o stvarima za koje nije imao pomoćia ili u kojima je zauzeo drukčiji stav nego što je bio opunomoćen. Za taj postupak dužan je tražiti narocitu razrešnicu i opravdati promenu stanovišta.

Za neobjektivne, pristrane i tendenciozne izveštaje kod društava odgovoraju delegati skupštinskog predstništva, koje ima pravo delegata prijaviti staleškom sudu, da protiv njega postupa.

§ 74. Nijedan delegat ne sme izostati sa skupštine, ako nije blagovremeno javio svoj izostanak društvu, da ono opunomoći i pošalje zamenika.

Sa sednice skupštine ne sme izostati ni jedan delegat bez pismenog opravdanja i dopuštanja predstništva. Predsednik objavljuje pre prelaza na dnevni red izostale delegate, koji su se za to opravdali.

U slučaju odsutva sa sednice društvo mu ne sme isplatiti dnevnice za one sednice, kojima nije prisustvovao i može delegata prijaviti staleškom sudu zbog neredovnog vršenja organizacijske funkcije.

§ 75. Ako predstništvo nađe da na skupštini, zbog odobrene odsutnosti, nije zastupao dovoljan broj delegata, ono može oglasiti, da se sva odobrena odsutstva opozivaju.

§ 76. Punopravni članovi skupštine imaju pravo na naknadu putnih troškova i dnevnice, kako to važi za državne činovnike.

Bez pristanka skupštine, dnevnic se ne mogu povećavati.

§ 77. Svaki delegat može na svom izboru dati ostavku, ali to mora prijaviti najmanje 8 dana pre skupštine, da se može opunomoćiti zamenika.

§ 78. Punomoćni članovi skupštine dobiju od jedinice koju zastupaju narocito punomoćje. Pored toga, moraju imati sa sobom člansku i činovničku legitimaciju.

§ 79. Skupštini pripada isključivo pravo da sebi održava red po svom predstniku. Red se održava po rediteljskom odboru, komu se mora pokoravati svaki učesnik skupštine. Niko ne sme doći na skupštinu naoružan.

Nečlanovi JUU nemaju prava prisustvovati skupštini, osim u slučajevima kada im je kao gostima to od predstništva dopušteno. Manifestacije pred zgradom, u dvorištu ili u dvorani bez pristanka predstništva nisu dopuštene.

Članovima rediteljskog odbora nema prava davati naređenja niko osim predstnika skupštine preko predstnika rediteljskog odbora, a ovi članovi ne mogu od nikog drugoga primiti nikakva naređenja.

Protiv narušitelja reda predaje predstništvo skupštine prijave staleškom sudu, da protiv njih postupa.

Člana banskega sveta Arko in Lavtižar sta govorila o velikih bremenih občin glede zidanja šol. Ban je nato odgovoril, da bo treba osnovati poseben fond, v katerega bodo sorazmerno prispevale občine na podlagi svojih doklad, kakor tudi banovina, in iz katerega bi se podpirale posamezne občine, ki so zasle zaradi zidanja šol v teškoče. Na vprašanje, v kakšne namene je vnešena postavka 80.000 Din podpore za kulturno in državljansko vzgojo naroda, je pomočnik bana g. dr. Pirkmajer odgovoril, da je treba mladino v šolah vzgajati tudi v državljanskem smislu. Bilo je več tozadevnih tečajev in se je učiteljem dala možnost, da delujejo tudi v tem pogledu.

G. Birola je predlagal, da naj se postavka za odkup umetni in starin zviša od 40 na 100.000 Din. Član sveta g. Šolar pa je prošil za podporo, da se uredi popolnoma zapuščeno vojaško pokopališče v Strnišču pri Ptaju. G. podban je odgovoril, da je banska uprava dala posameznim občinam navodila glede oskrbovanja vojaških pokopališč in je tudi v polovici primerov nosila vse tozadevne stroške. Na predlog, da se pomaga Narodnemu gledališču v Ljubljani s tem, da se mu dovoli brezplačen električni tok, je g. podban odgovoril, da se je treba zediniti z mestno občino, s katero obstoja pogodba glede cene toka.

B. s. g. Vidmar je predlagal, da se posveča nameščenju akademske mladine vsa pažnja in da naj se ustanovi posebna akademska menza ter predlaga v to svrhu 50.000 Din. G. Arko je prošil, da naj banska uprava ukrene pri centralni vladi potrebne korake, da se ukine odlok, ki zabranjuje meščansko-šolski mladini poset učiteljišča, ker je znano, da so baš meščansko-šolski otroci bili najboljši učenci na učiteljišču. G. podban je odgovoril, da je banska uprava tozadevno že poslala načrt na ministrstvo za prosveto.

(Dalje prihodnjič.)

delegat. Govornik može u stenografskom tekstu učiniti samo takve izmene koje se tiču redakcije, ne unoseći nove misli i razloge, niti izostavljajući već izkazane.

Pretsednik može stavljati svoje primetbe pored teksta kome ima nešto da napomene.

Ako dode do spora, onome, koji se žali, pripada pravo da sa 10 delegata, koje skupština izabire između punopravnih članova, na predlog predsedništva, utvrdi verodostojnost.

Posle 6 meseci ispravke nisu dopustive.

Na glavnim skupštinama moraju se obavezno voditi stenografski zapisnici.

Splošne vesti

PRVI ZAČETKI BORBE ZA UEDINJENJE.

Pred 130. leti je dvignil Karadorde svoj meč in udaril po stoletnem sovražniku, po Turkih. V Orašču so se zbrali junaki trpini, ki niso mogli več prenašati krvoločnosti turških tlačiteljev. V kratkem času so zavzeli Beograd, Smederevo, Požarevac in Sabac. V prihodnjih letih je osvobodil tudi ozemlje proti Nišu s Kruševcem in ozemlje proti Višegradu v Bosni. — Vse te kraje pa so Turki ponovno zavzeli.

Te prve borbe Karadorde so važne ne le za osvoboditev onega dela srbskega ozemlja izpod turškega jarma, marveč predstavljajo prvi začetek borbe za uedinjenje vseh Jugoslovancev.

Karadorde ni bil samo dober vojak, marveč je bil tudi dober diplomat. V dneh, ko sta ga junaštvo in sreča vodila od zmage do zmage, je postavil tezo rešiti vse Srbe izpod turškega jarma, a obenem je mislil tudi na svoje brate, ki so bili pod avstrijskim jarmom. V tem smislu je pisal tudi Napoleonu, kajti predvideval je zvezo z Ilirijo, ki je bila osnovana v isti dobi.

Dasi ni mogel Karadorde izvesti svoje zamisli, vendar je postavil temelje uedinjeni Jugoslaviji. Misel združitve so propagirali najboljši možje celokupnega našega naroda, in ideja jugoslovanstva se je širila in je postala vodilna ideja vsega narodnega pokreta. Nič več ni moglo ustaviti mogočnega vala, in bratske zveze naroda razdeljenega in zasužnjenega pod tremi gospodarji, so postajale vedno močnejše.

Prišel je vnuk velikega borca Karadorde kralj Peter I. Veliki Osvoboditelj in povedel, skupno s svojim sinom našim kraljem Aleksandrom I., svoj narod čez Golgota v svobodo. S tem je dovršil Karadordevo zamisel — to je osnovanje uedinjene, velike, močne in edinstvene Jugoslavije.

POIZKUSNE SOLE ZA NOVI UČNI NAČRT V DRAVSKI BANOVINI.

S pričetkom šolskega leta 1933/34. so bile določene za preizkušnjo novega učnega načrta v dravski banovini sledeče poizkusne šole:

Enorazrednice: Sv. Križ, srez Radovljica; Čadreže, srez Krško; Bevke, srez Maribor desni breg; Gradišče, srez Maribor levi breg; Jezero, srez Ljubljana zah. del; Senožeti, srez Ljubljana vzh. del.

Dvorazrednice: Rateče, srez Radovljica; Kal, Črneča vas, Zameško, srez Krško; Lehen, srez Maribor desni breg, Sv. Duh na Ostrem vrhu, srez Maribor levi breg; Rakitna, srez Ljubljana zah. del; Zelimlje, srez Ljubljana vzh. del.

Trirazrednice: Lesce, Kropa (industrijski tip), srez Radovljica; Vel. Podlog, Bučka, srez Krško; Pragersko, srez Maribor desni breg; Zg. in Sp. Sv. Kungota, srez Maribor levi breg; Rudnik, srez Ljubljana vzh. del.

Štirirazrednice: Mošnje, srez Radovljica, Sp. Polskava, srez Maribor desni breg; Svecina, srez Maribor levi breg; Preserje, srez Ljubljana zah. del; Sv. Peter, srez Ljubljana vzh. del.

Petrazrednice: Srednja vas, srez Radovljica; Št. Rupert, Sv. Križ, Krško, srez Krško; Slivnica, srez Maribor desni breg; Preska, srez Ljubljana zah. del; Zalog, srez Ljubljana vzh. del.

Šestrazrednice: Boh. Bistrica, Jesenice, srez Radovljica; Št. Janž, Radeče, srez Krško; Studenci (deška), srez Maribor desni breg; Sv. Vid, srez Ljubljana zah. del; Smartno, srez Ljubljana vzh. del.

Sedemrazrednice: Bled, srez Radovljica, Vič, srez Ljubljana zah. del; Sostro, srez Ljubljana vzh. del.

Osemrazrednice: Vrhnika, srez Ljubljana zah. del; Moste, srez Ljubljana vzh. del.

Vse navedene šole so morale proučiti tako novi učni načrt za osnovne šole, kakor tudi začasni učni načrt za višje narodne šole ter ga spraviti v sklad s tipom svoje šole. Iz tega razloga se obračam do navedenih šol — dodatno k svojem žadnjemu tozadevnemu pozivu v »Učit. tovarišu« od 8. februarja — za sledeče konkretno mišljenje:

1. Koliko odgovarja število učnih ur v novem učnem načrtu za osnovne, in v začasnem učnem načrtu za višje narodne šole ter kon-

§ 86. Svu prepisku, spisak delegata i punopravnih članova skupštine, predloge društava, sve zapisnike in predloge te ostali zapisnici i materijal koji se tiče skupštine i njezinog toka, mora čuvati nadležna organizacijska jedinica u svojoj arhivi.

§ 87. Svi propisi koji važe za delegate, važe i za ostale punopravne članove, ukoliko nije ovim poslovnikom drukčije određeno.

§ 88. Skupštinski poslovnik može se promeniti jedino skupštinskim rešenjem na osnovu prethodnog opunomoćenja delegata društava za pojedine izmene.

kretne predloge za eventualne izpremembe. Eventualno krčenje učnih ur z ozirom na niže organizirane šole — konkretan predlog.

2. Mišljenje glede učnega gradiva pri vseh predmetih. Eventualni predlogi. Katera učna snov naj bi se obravnavala obsežnejše in katera v skrócenem obsegu, odnosno bi se jo moralo opustiti z ozirom na niže organizirane šole.

3. Določbe, ki bi bile neobhodno potrebne za izvajanje načrta upoštevaje naše kraje in razmere. Enotna navodila, ki bi bila v tem oziru potrebna.

4. Isto glede začasnega učnega načrta za višje narodne šole. Kakor sem informiran, ima sekcija JUU za savsko banovino, tozadevno pripravljen material posebej za kmetijski tip osnovne, odnosno višje narodne šole ter za meščanski tip tozadevnega šolstva.

Za naše razmere bodo podale svoje mišljenje najlažje gori omenjene poizkusne šole, ki so se v letošnjem šolskem letu posebej poglabile v nove učne načrte in bodo lahko izrazile svoje mišljenje na podlagi izkušenj v praksi. Iz tega razloga reflektira sekcija v prvi vrsti na gradivo teh šol, ki ga bo uporabila za svoje predloge.

Prosim tovarišice in tovariše, da se odzovejo vabilu.

Ivan Dimnik.

Oddelek za učila

v Učiteljski tiskarni v Ljubljani

je odslej interesantom dostopen vsak delavnik od 8.—12. in od 14.—18. / Obiščite ga!

— Skupen koncert mladih pevskih zborov. Do danes je prijavilo sodelovanje za skupen koncert ob priliki jubilejne 100. nastopa Trboveljskega slavka, ki se bo vršil 3. junija t. l. v Ljubljani 15 mladinskih pevskih zborov. Rok za prijavo na naslov tov. Suligoja v Trbovlje je do konca tega meseca; nato prejmejo vsi navodila. Za skupen nastop naj se študira Iv. Grbec »Greje in se smeje« in »Snežinke« ter Adamičovo »Svatovska« (Belokranjska narodna). Vsa tri dela se nahajajo v 2. števil. Grlice. Zbrali smo namenoma zelo lahke, da jih bo zmogel vsak zbor.

— Odsek brezposelnih učiteljskih abiturientov. — Vsem tovarišicam in tovarišem sporočamo, da se je radi nastavitve šestih najpotrebnejših tovarišev konstituiral na novo sledeči odbor: predsednik **Vojo Jagodič**, tajnik **Mirko Kugler**, tajnica **I. Zofka Brečko**, tajnica **Il. Vera Slapar**, blaginjičarka **Justina Uranič**, knjižničar **Jože Kerencič**, zapisničarica **Stana Budič**. Skrbstvom pa načeljuje: **Drago Košmrlj** kulturnemu, **Breda Gaber** in **Grmek Nada** socialnemu, informativno-statističnemu pa tajnik. V odboru sta tudi zastopnika učiteljišča **Ida Suligoj** in **Pavle Kveder**. Ponovno pozivamo vse tovarišice in tovariše v dravski banovini, da se čimprej javijo odseku, če tega še niso storili.

Odsek.

— Ponovno izdajanje pedagoške revije »Napredak«. Pred leti je izhajala v Zagrebu pedagoška revija »Napredak«, ki bo po večletnem prestatku začela ponovno izhajati. Hrvatsko učiteljstvo sploh ni imelo zadnje leto svojega pedagoškega niti stanovskega glasila. Sedaj sta se zedinila Hrvatski pedagoški književni zbor in sekcija JUU za savsko banovino, da bosta skupno izdajala »Napredak«, ki ga bodo urejevali gg. prof. dr. Čajković, prof. Demarin in dr. Patakija. — Napredak bo izhajal na 2—3 tiskovnih polah. Uredništvo in uprava lista bo v »Učiteljskem domu« na trgu kralja Aleksandra. Odkar je zagrebški sekciji priznalo pravno lastništvo »Učiteljskega doma« se v mnogem izboljšuje razmere v tem delu naše stanovske organizacije. Kot prvi odziv tega zboljšanja je ponovno izdajanje »Napredka«, kateremu bodo sledile še druge potrebne ustanove.

— Podporno društvo državnih in banovinskih uslužbenecv dravske banovine ima svoj redni občni zbor v nedeljo 4. marca 1934 ob 9. uri zjutraj v beli dvorani hotela Union, Ljubljana, Miklošičeva cesta. Dnevni red: 1. Konstituiranje občnega zbora; 2. Poročilo odbora; 3. Poročilo pregledovalcev računov; 4. Dopolnilne volitve; 5. Predlogi odbora, med njimi predlog glede olajšav pristopa v društvo; 6. Predlogi članstva; 7. Slučajnosti. V primeru nesklepnosti se vrši pol ure pozneje istotam z istim dnevnim redom nov občni zbor, ki bo sklepal veljavno ne glede na število prisotnih članov.

Osebnostne zadeve

—i Odlikovanje. Z redom Sv. Save IV. razreda je bil odlikovan gospod Vazaz Ljudevit, profesor Učiteljske šole v Ljubljani. Pri zadnji objavi odlikovancev v »Učiteljskem tovarišu« je bilo to pomotoma izpuščeno. Odlikovancu naše iskrene čestitke.

—i Napredovali so učitelji(-ce) v VIII. skupino: Ponikvar Ana iz Toplice pri Zagorju (Lit. 30. II. 34). V VII. skupino: Režabek Marijana iz Konjice, Feticch-Frankheim Oton iz Vel. Podloga, Bitenc Franja iz St. Vida, Benčina Olga z Vrhnik, Bitenc Rudolf iz Runča, Škedl Bogomila iz Doba, Kramar Draga z Vranskega, Seručar Franc iz Sv. Jurja ob juž. žel. V VI. skupino: Mešiček Sabina z Jesenic, Prezelj Marija iz Sostra, Nanut Ante iz Svibna, Očakar Marija iz Sv. Križa, Modic Alojzija iz Cerknice, Vode Angela iz Ljubljane, Seme Josipina iz Ljubljane, Tutta Herta iz Zaloga, Kuralt Antonija iz Križ, Ravtar Amalija iz Šoštanja, Komljanec Alojzija iz Škocijana, Rakuša Olga iz Krčevine, Rauter Otilija iz Sv. Marjete (Pt.).

Mladinska matica

—mm S 5. številko »Našega roda« izide tudi priloga poizkusne številke mladinskega časopisa »Mlada Jugoslavija«. »Naš rod« izide s prilogo okrog 20. t. m. v običajni velikosti, za prilogo bodo doplačali naročniki še 50 par. Kjer naročniki ne bodo hoteli ali ne bodo mogli doplačati, naj se poizkusne številke skušajo prodati nenaročnikom. Če se to ne zgodi, bo imela Mladinska matica lepe tisočake škode. Prosimo naše cen. poverjenike, da to upoštevajo.

Izid razpisa književnih nagrad M. M. za izredno publikacijo bo objavljen v prihodnji številki »Učiteljskega tovariša«.

Letošnje »Kresnice« bodo svojevrstna knjiga t. j. zaokrožena zbirka spisov, ki jih sestavi naša šolska mladina sama. To bo prva zbirka te vrste pri nas. Po vojni se je življenje naše mladine precej izpremenilo. Današnji otroci drugače mislijo, drugače delajo in drugače gledajo na svet kot nekoč. Povojne razmere, moralna in gospodarska kriza, napete politične razmere v Evropi in po vsem svetu, na drugi strani spet velik razmah tehnike, sporta, radija, to vse so gotovo močnejši faktorji, ki so zarezali v duševni obraz naše mladine močne poteze. Metuljčki, rožice, vile in palčki se izgubljajo iz otroške fantazije, kamor pljuskajo z nepremagljivo silo valovi življenja. Romantika umira. Kdor gleda današnjo mladino skozi prizmo svoje mladosti, se hudo moti. »Kresnice« s prispevki otrok nam v tem pogledu odprejo oči. In zato ne bodo zgolj interesanten primer, kjer se bo odseval duševni nivo naših učencev, taka zbirka bo dragocen vir za vse učiteljstvo, za pedagogijo in za našo mladinske pisateljice. Da »Kresnice« res dosežejo svoj namen, bo potrebno, da sodelujejo vse šole, one v mestih, v trgih in na vasi. Učitelji naj zberejo najzrelejšie spise otrok. Prednost naj imajo oni, ki karakterizirajo otroka današnjega časa, njegovo življenje, njegovo gledanje na svet, njegove želje in težnje. Ti spisi naj bodo prosti vsakega učiteljevega vpliva in tudi brez popravkov. Najnujnejše korekture izvrši tako uredništvo samo. Najznačilnejše spise naj dobijo v roke najnadarnejši risarji na šoli, da jih ilustrirajo. Prosimo šolska upraviteljska, da izberejo najboljše gradivo in ga oddajo v roku konca marca uredništvu »Kresnice«.

Nikola Tesla — največji izumitelj na svetu — kot ga imenujejo ob njegovi 77. letnici angleški listi je Jugoslovčan po krvi. Ko mu je bilo šele 9 let, je ob planinskem potoku zgradil malo turbino, ki je gnala stroje. Kasneje je omogočil proizvajanje elektrike ob nijagarskih slapovih. Potem je bil slovitemu Edisonu desna roka. K proučevanju elektrike je prispeval bolj kot kdorkoli. Marconi je v marsičem njegov plagiator. Kljub vsej njegovi veličini je pri nas le premalo poznan. Kdor se hoče poglobiti v njegovo delo in kdor hoče poznati njegovo življenje, naj naroči Čermeljevo knjigo »Tesla in razvoj elektrotehnike«, ki jo je izdala Mladinska matica in stane s popustom samo 20 Din.

—mm Gruda, januar 1934, je prinesla o rednih publikacijah M. M. naslednjo oceno. »Mladinska matica« je za leto 1933 dala ljud-

skošolskim otrokom in sploh najmlajšemu našemu rodu štiri, še dosti posrečeno izbrane knjižice. — Vsakoletne »Kresnice«, ki so nekakšna poljudna mladinska čitanka, so tudi to pot pestre in poljudne vsebine, ki vodi mlade bravce v življenje slovenskega in drugih narodov ter odpira razgled po svetu. — Glavna povest »Brkonja Čeljustnik« se lepo in prijetno bere, a je brez učinka, ker ne odpira predalov življenja. Je res samo pravljica za sanje in domišljijo, ki bo sicer ogrela mlade bravce, toda sodobnega življenja jim ne bo pokazala, ker je pač samo pravljica iz sveta in življenja, ki ga nikjer ni in ga nikoli ne bo. Kljub trudu, Mladinski matici ne uspe, da bi izdajala v leposlovju življenjsko in sodobno mladinsko literaturo, ki bi bila mladim glavam za življenje in ne za sanje. — Prikupljiva je E. Držajeva slikanica »Za vesele in žalostne čase« z drobnimi pesemcami A. Černejeve. V tej slikanici je upodobljeno vseletno življenje prirode. Mestnim otrokom, ki so le poredkoma v prirodi, bo lep dar za pouk in spoznanje. — Najpoučnejša je četrta knjižica »Lovci na mikrobe«, ki jo je sestavila neumorna Marija Kmetova. V poljudni vsebini in besedi so opisani vsi možje — človekoljubi, ki so posvetili vse svoje življenje raziskavanju bacilov, povzročitelju mnogih človeških boleznih. Ta knjižica bo mladim bravcem dala med vsemi največ za življenje pomembnega in koristnega.

Naša gospodarska organizacija

—g Učiteljskemu domu v Mariboru so nakazali po 200 Din bratje Beno, Franjo in Rihard Brumen kot prispevek za temeljni kamen v spomin svojemu prerano umrlemu dobremu očetu, bivšemu upravitelju na Teznu pri Mariboru. Prvi je naš tovariš v Ptuj, druga dva pa sta carinska uradnika na Sušaku. Res vrli sinovi vrliga očeta!

—g Članom Učit. samopomoči. V zadnjem času zahtevajo nekateri člani od združene uprave izpiske njih vplačil za eno leto ali še večjo dobo nazaj. To so navadno člani-zamudniki, ki so prejeli skozi več mesecev opomine za plačila s točno označenimi podatki, za katere smrtne primere, podporni sklad, upravnino in poštino je predpisani znesek. Zaradi tega so te zahteve neopravičene, ki pa povzročajo upravi za natančno ugotovitev vseh datumov in zneskov vplačil po več ur časa. (Mesečno prejema US najmanj 2000 položnic.) Vsaka položnica ima na zgornjem robu označbo prispevka in znesek zanj. Shranjujte položnične odrezke! Na zadnji načelstveni seji US je bilo sklenjeno, da se za taka poročila zaračuna članu (poština, tiskovina, delo) do 10 Din, kateri znesek se vpiše v podporni sklad. Vprašanja ali reklamacije redno plačujočih članov ne štejejo v to vrsto in so seveda prosta vsakih pristojbin.

Uprava US.

Učiteljski pevski zbor JUJ

—pev Prihodnji pevski tečaj se vrši 9., 10. in 11. marca. Članstvu priporočamo, da za te dneve prenesejo morebitne nastope ali seje na drug datum. Na tečaju bomo vadili program za turnejo po Bolgariji; program bo sestavljen v pretežni večini iz dosedaj študijskih pesmi. K tečaju vabimo vse stare člane, kakor tudi nove; zlasti dobrodošli so dobri sopranji in tenorji. Članstvo opozarjamo tudi na turnejski fond, ker brez tega se turneja ne more vršiti.

Ekskurzijski odsek

TRETI SMUČARSKI IZLET EO.

—eo. Po daljšem presledku je priredil EO tretji nedeljski smučarski izlet. Veliko zanimanje za dolenski smučarski svet, ki je doseglo svoj vrhunec zadnje dni, je pritegnilo v Višnjo goro celo armado smučarjev. Veselo razpoloženje je ustvaril že na kolodvoru harmonikar, ki se je potrudil od Zavrtače, da ustvari primerno dobro voljo za imeniten solnčen dan in nekoliko manj ugoden sneg. Brez dvoma ima raztrgana Višnja gora, njeni hribi in doline, ki ne zaostajajo za smučarskim rajem Gorenjske, lepo bodočnost, o čemer smo se vsi prav pošteno prepričali. Če pomislimo, da nas je pot na prvem izletu vodila na Zaplano, druga na Rakitno in tretja v Višnjo goro, je

priznanje, da vrši EO svojo nalogo v tem pogledu dobro in premišljeno, neizpodbitno. Vsak si želi v nedeljo odpočitka in razvedrila v tovariški družbi, saj je tedensko delo v šoli in izven nje dovolj naporno, zato je sleherni, ki mu je bilo do tega, prišel v nedeljo na svoj račun. Prijazen Sv. Duh in Zavrtača pod njim sta kar žarela v soncu, s katerim so nekateri prav vneto in izdatno koketirali. Tudi običajnih rezultatov ni manjkalo. Polomljena smučka in raztrgane hlače so bile glavne trofeje. Kdor bi rad spoznal lepoto Dolenjske in njene dobre ljudi, naj se kar v ta svet poda in nikoli mu ne bo žal. Pod tem utisom in s takim mnenjem smo se vračali vsak proti svojemu domu z željo, da bi mu bilo še prihodnji nedeljo dano pohititi s plohi v kraljestvo sonca in snega.

Prihodnji smučarski izlet EO bo na Rožco nad Jesenicami. Odhod v soboto zvečer, povratek v nedeljo zvečer. Prenočevanje pri Sv. Križu nad Jesenicami. Kdor se namerava udeležiti, naj se javi na odsek EO radi prenočišča. Podroben program bo javljen v dnevnem časopisu.

Šolski radio

—r XIX. teden. V torek dne 20. februarja bo predaval g. dr. Valter Bohinec o Romuniji. Seznanil nas bo z deželo, ki ni le naša sosed, temveč smo z njo v najboljših stikih kot zavezniki. Obenem pa je Romunija tudi domovina Nj. Vel. naše kraljice. Predavatelj, ki je Romunijo sam prepotoval, nam bo pripovedoval o njenih krajih in ljudeh, o njenem poljedelstvu, rudarstvu, petrolejskih poljih, o romunskih gorah, ravninah in gozdovih, o Donavi in Črnem morju. V petek dne 23. februarja bo obravnaval gosp. Pero Horn temo »Moji starši so tako sitni!« Razpored: 1. Odkod sitnost? 2. Ali sem jaz kaj zakrivil? 3. Kako morem pomagati?

Program oddaj v marcu.

Petek 2. marca: Ob 90 letnici Jurčičevega rojstva; g. dr. Rudolf Kolarič.

Torek 6. marca: Čehoslovaška; g. Viljem Kus.

Petek 9. marca: Kaj se da doseči z varčevanjem; g. dr. Vladimir Murko.

Torek 13. marca: Potovanje vzgaja; g. Jagodič Gojko.

Petek 16. marca: Življenje otrok pri raznih narodih; g. Zor Miroslav.

Torek 20. marca: Potovanje v Indijo; g. inž. Ferdo Lupša.

Petek 23. marca: Ne kradi! g. Pero Horn.

Torek 27. marca: Velikonočna oddaja.

—r Kmetijska radio predavanja. V nedeljo dne 18. februarja ob 7. uri 45 minut: O pridelovanju travnih semen; g. ing. Sadar Vinko. Ob 16. uri: Smernice za ureditev in vodstvo naših kmetij; g. ing. Petkovšek.

ŠOLSKI RADIO IN DRŽAVLJANSKA VZGOJA.

Državljanska vzgoja, vzgoja v državljanskem duhu, je del celokupne vzgoje. Le dober človek more biti tudi dober, zvest državljani. Torej spada tudi državljanska vzgoja v sistem predavanja naše institucije in je prav, da jih še podaja.

Kdor pozna našo mladino, ve, da je pri vsej svoji živahnosti, ki se kaj rada sprežve tudi v divjost, še vedno precej malodušna. Zlasti se ta malodušnost kaže pri mladini, ki doživlja težkoče našega časa. Pri zgodovinskem poduku opazimo prav dostikrat, da mladina kolikor toliko ve o naših sosedih. Saj prisostvuje pripovedovanju svojih očetov, ki so preizkusili vojne grozote na tej ali oni fronti. Tako pripovedovanje je običajno zelo živahno in pušča v otroku vtise, da so drugi močni in mogočni. Iz tega pa se kaj hitro v otrokovi duši razvije precejenjavanje drugih in podcenjevanje samega sebe.

Spoznavanje samega sebe — t. j. lastnega naroda in lastne države — bo najbrže edini lek proti temu. V to svrhu nam služijo kar vsi šolski predmeti. Mnogo pa more storiti v tej smeri tudi naš šolski radio.

Zemljepisna in potopisna predavanja prikazujejo lepoto naše zemlje, prirodopisna in gospodarska naše bogastvo, jezikoslovna lepoto našega jezika, zgodovinska pa slavo in moč našega rodu.

Vsako tako predavanje izveneva v refrenu: **to smo in to imamo.** Na ta način more šolski radio dvigati ponos in samozavest naše šolske mladine. V tem oziru je bil konec predavanja tov. J. Lapajneja prav dober in more služiti za zgled dviganja samozvesti v državljanski smeri.

Pa ne samo radi precejenjavanja drugih in podcenjevanja samega sebe, marveč tudi še iz nekega drugega razloga je potrebno, da taka predavanja preveva duh državljanske samozvesti in državljanskega ponosa! Naši sosedje, bližnji in daljnji, sploh vsi, žrtvujejo veliko za vzgojo v državljanskem duhu tudi po šolskem radiu.

Zlasti prednjačijo v tem oziru Nemci. Nemška »Centrala za šolski radio« izdaja že 8. leto svojo polmesečno revijo »Der Schulfunk«, ki izhaja v Berlinu. V njej najdeš razprave, kakor: Volks- und Heimatkunde im Schulfunk, »Heimatspflege im Schulfunk« itd. V programu pa najdeš mnogo, mnogo predavanj, ki dvigajo državljansko zavest in ljubezen do domovine. N. pr.: »Vzhodna Prusija v govoru in pesmi«, »Potovanje po lepi Prusiji«, »Slike iz zgodovine Pruske!«, »V vzhodno nemškem obmejnem ozemlju«, »Nemške stavbe dokaz nemške zgodovine«, »Kako so v ledeni dobi izgledali naši (nemški) kraji«, »Najstarejši prebivalci naših krajev«, »Prve železnice v Zah. Nemčiji«, »O nemški mladini v Sudetih«, »Nemci v Leton-ski«, itd. Od septembra 1929, do konca novembra 1932, so nemške postaje oddajale 919 krat, tako rekoč vsak dan.

In če vzamemo od teh predavanj samo 100, ki so nacionalne vsebine, se moramo zavzeti nad ogromnim delom v tej smeri. Pa jih je mnogo več, večkrat kar dva zaporedna dneva!

In mi?

Zrtvujemo še več za šolski radio, nihče naj ne ovira njegovega dela. Radio je nova velesila, naj razglaša svetu našo moč, naši mladini pa naj v šolskem radiu vzbuja duha dobrega človeka in vestnega Jugoslavana!

Pero Horn.

Stanovska organizacija JUJ Iz sekcije

—s Prijave za Učiteljske lige. Za sodelovanje v Jugoslovansko-čehoslovaški ligi so se prijavili sekciji: tov. Viljem Kus, šol. upravitelj v Lomu nad Trzicem; tov. Janez Tomšič, učitelj v Hrušici in tov. Vilko Mazi, učitelj v Ljubljani. Pričakujemo še nadaljnjih prijav, nakar bo sekcija pričela s podrobno organizacijo posameznih lig.

—s Dopust udeležencem izredne skupščine JUJ, ki se bo vršila 4. marca v Beogradu, je dovolilo ministristvo prosvete z odlokom O. N. br. 2440 z dne 24. jan. 1934. Dopust je odobren vsem predsednikom in delegatom sreskih učiteljskih društev, članom upravnega in nadzornega odbora sekcij in članom glavnega, izvršnega in nadzornega odbora od 28. februarja do 8. marca 1934.

—s Delegati za izredno skupščino. Sekcija bo v kratkem poslala vsem sreskim društvom okrožnico glede števila delegatov, ki naj zastopajo sreska učiteljska društva na izredni skupščini JUJ.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki sinjijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5 —

FR. P. ZAJEC
izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalo orodje, mikroskope, foto-aparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

Šolske knjige

za vse kategorije šol in po najnovejših izdajah

šolske zvezke

vsakovrstne, za šolske in domače vaje

šolske potrebščine

za vse mogoče šolske zahteve Vam nudi vedno

KNJIGARNA UČITELJSKE TISKARNE

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA 6 — MARIBOR, TYRŠEVA ULICA 44

LABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA — STRITARJEVA ULICA ŠT. 5

Nudimo veliko izbiro angleškega in češkega blaga za gospode in dame. — Krasna izbira v zastorih, posteljne preproge, pregrinjale in odeje. Pliš vzorčast in gladek za divane. — Velike preproge v plišu in linolej. — Belo blago za rjuhe in perilo v poljubnih širjavah. — Žima, perje, puh, kapok od najcenejše do najboljše vrste.

Postrežba točna in solidna.